

Саме для підвищення ефективності освітньої, наукової і методичної діяльності закладів ППО та надання цим процесам системності за ініціативою Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» НАПН України було прийнято рішення про об'єднання їх ще у 2011 році в Консорціум і створення у його межах в кінці 2015 року **Українського відкритого університету післядипломної освіти (УВУПО)**, структура якого охоплює наукові лабораторії, віртуальні навчальні кафедри, тимчасові творчі колективи й робочі групи, що працюють над розв'язанням проблем створення єдиного інформаційного забезпечення закладів ППО, залучення їх до міжнародних освітніх проєктів, розроблення законодавчих і нормативно-правових документів у галузі освіти, узагальненій та ефективного використання напрацьованого передового педагогічного досвіду.

На виконання Програми спільної діяльності МОН і НАПН України на 2017-2020 рр. **Український відкритий університет післядипломної освіти** узяв на себе ініціативу щодо розроблення у співпраці з Інститутом модернізації змісту освіти МОН України Стратегії і Концепції розвитку післядипломної педагогічної освіти на період до 2025 р., а також науково-методичного й навчально-методичного забезпечення їх реалізації. Вже сьогодні **Університетом менеджменту освіти НАПН України, як провідним закладом УВУПО**, розроблено і затверджено на засіданні Вченої ради Концепцію розвитку системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників, Стандарт професійної діяльності викладача системи освіти дорослих (андрагога) та Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів ППО у частині підвищєйша кваліфікації фахівців освітньої галузі.

Також, заклади ППО з метою підвищення якості підготовки працівників системи освіти України до реалізації освітніх реформ пропонують:

1. Започаткувати спільно з компанією «Українська телекомунікаційна група» інноваційний проєкт щодо інформаційно-технологічного, навчального та науково-методичного забезпечення педагогічної взаємодії у системі «Учень, батьки - Учитель, директор ЗНЗ - Заклад ППО, ВНЗ».

2. Спільно з Міністерством освіти і науки та іншими міністерствами створити робочу групу з розроблення й реалізації нового механізму підтвердження результатів неформального навчання фахівців у системі післядипломної освіти.

3. Підготувати аналітичну доповідь про стан і перспективи розвитку післядипломної освіти в Україні та розпочати роботу над створенням енциклопедичного видання, присвяченого висвітленню історії, сучасного стану і перспектив розвитку післядипломної педагогічної освіти в Україні.

4. Започаткувати на базі Університету менеджменту освіти НАПН України проведення Всеукраїнського конкурсу педагогічної майстерності викладачів закладів післядипломної педагогічної освіти (у тому числі структурних підрозділів університетів) за номінаціями: «Найкраще заняття», «Найкращий тренінг», «Найкращий майстер-клас», «Найкраща тематична дискусія», «Найкраще навчально-методичне забезпечення проведення занять».

5. Підготувати й розмістити на електронній платформі УВУПО Банк статистичних даних щодо діяльності закладів ППО та Банк науково-методичного і навчально-методичного забезпечення цих закладів, де започаткувати серії за конкретними напрямками діяльності по розробленню спільних навчально-методичних продуктів за замовленням ОППО.

В умовах модернізації освіти України та пошуку шляхів інтеграції її до єдиного європейського освітнього простору та з метою реалізації Концепції Нової української школи актуалізується необхідність розроблення та впровадженія нових підходів і до **організації спільної діяльності освітніх інституцій** різних рівнів.

В цьому плані широкому залученню освітян та громадськості до модернізації української освіти сприяють **Сучасні Освітні Форуми**, які починаючи з 2016 року започатковані на виконання спільного плану заходів Міністерства освіти і науки та Національної академії педагогічних наук України ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» та Українським відкритим університетом післядипломної освіти за підтримки Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» спільно з Громадською Сніїкою «Всеукраїнська академія інноваційного розвитку освіти» та разом з іноземними партнерами: Центральноєвропейською Академією Навчання та Сертифікації (CEASC) (м. Бидгощ, Республіка Польща), Consulting group 2027 Sp. Z o.o. (м. Лодзь, Республіка Польща), MITTETULUNDUSUHINGU GLOBAL CIVIL INITIATIVE VERTICAL (м. Таллінн, Естонія), Громадською організацією «GLOBAL EDUCATION DISCOVERY» та іншими.

На даний час уже проведено такі форуми у Луцьку, Одесі, Харкові та двічі в Ужгороді.

Також, в рамках реалізації міжнародного проєкту «Кращі світові освітні практики» в червні цього року ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» спільно з фінськими та естонськими партнерами вперше було проведено **I Міжнародний освітній інтернет-марафон** за темою: «**Досвід освіти 21-го сторіччя. Європейський контекст**».

У вищеназваних форумах взяли участь тисячі педагогічних, науково-педагогічних та керівних працівників системи освіти України. Робота в цьому напрямі продовжується.

Реформування системи післядипломної педагогічної освіти дасть змогу створити гнучку й мобільну систему підвищення кваліфікації вчителів, що буде задовольняти постійно зростаючі потреби суспільства в удосконаленні та відновленні знань в освітній галузі і сприятиме успішній реалізації Нової української школи.

ФССОФ

УДК 37.036: 371.134: 377/378 : 7

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЯКОСТІ ОСВІТИ В СУСПІЛЬСТВІ ЗНАНЬ

Отич О., д-р пед. наук, проф.
Університет менеджменту освіти, НАПН України, Україна

Учасник конференції

На основі аналізу сутності парадигмальних перетворень в освіті інформаційного суспільства у статті обґрунтовано інноваційну роль інформаційно-комунікаційних технологій в забезпеченні якості освіти в суспільстві знань. Розкрито освітні й розвивальні можливості відкритого університету як розподільчого й координуючого центру, який, реалізуючи освітню політику держави щодо оптимізації мережі вищих навчальних закладів, забезпечує координацію діяльності за-

кядів, що входять до його структури, і спрямовує її на реалізацію законодавства про освіту, приведення змісту і якості освіти у відповідність до європейських освітніх стандартів, впровадження інноваційних підходів до неперервного розвитку особистості на засадах взаємодії формальної, неформальної та інформаційної освіти.

Ключові слова: інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, парадигма освіти, якість освіти.

On the basis of analysis of essence of the paradigm converting into formation of informative society in the article the innovative role of informatively-communication technologies is reasonable in providing of quality of education in society of knowledge.

Educational and developing possibilities of open university are exposed as a distributive and coordinating center that, realized of educational politics of the state in relation to optimization of network of higher educational establishments, provides coordination of activity of establishments that is included in his structure, and sends it to realization of legislation about education, bringing of maintenance and quality of education to conformity with the European educational standards, introduction of the innovative going near continuous development of personality on principles of co-operation formal, nonformal and informal education.

Keywords: informative society, informatively-communication technologies, paradigm of education, quality of education.

Перебудова освітньої системи відповідно до вимог інформаційного суспільства актуалізує необхідність переосмислення й оновлення парадигмальних засад сучасної освіти відповідно до нової інформаційної парадигми глобальної цивілізації.

Парадигма (у філософському розумінні) є «системою фундаментальних методологічних принципів, що передбачають глобальні змістовні й технологічні перетворення, ... прийнято певним науковим співтовариством моделю постановки і розв'язання проблем, яка забезпечує існування наукової традиції» [3, с. 465]; «основоположною теорією разом зі способами її використання, прийнятою науковим співтовариством у тій чи іншій галузі науки у певний період її розвитку» [5, с. 310].

На стадії стабільного розвитку науки дослідники працюють у межах існуючої парадигми, застосовуючи її до всіх (в тому числі й нових) дослідницьких фактів та випадків. Коли парадигма виявляється непридатною для пояснення нових фактів, виникає криза в науці [5, с. 310].

У зв'язку з цим метою нашої статті є обґрунтування необхідності зміни сциєнтистсько-технократичної парадигми, притаманної індустріальному суспільству, па людиноцентричну, яка зьгодні є основою для розбудови суспільства, побудованого на знаннях, що у перспективі перетвориться на суспільство знань.

Важливим результатом всесвітніх зустрічей з проблем інформаційного суспільства (WSIS) стало прийняття Декларації принципів та Програми дій, необхідних для адаптації освіти до умов глобального інформаційного суспільства початку ХХІ століття. У цих документах викладено усвідомлення світовою спільнотою того факту, що місце і роль будь-якої держави у світі все більше пов'язуються сьогодні з її спроможністю виробляти, споживати і застосовувати нові знання й технології. Відповідно до цього розуміння у цих документах визначено пріоритети розвитку освіти у суспільстві, побудованому на знаннях:

1) підвищення якості й конкурентоспроможності освіти шляхом інвестицій у наукові дослідження та зміцнення єдиного ринку;

2) забезпечення більш високого та стійкого економічного зростання держав через стимулювання інвестицій у нові технології та розвиток інноваційного бізнесу;

3) створення належних умов для наукових досліджень, культивування сприятливого простору для творчості та інновацій;

4) упровадження європейських стандартів змісту та якості освіти, а також європейських освітніх кваліфікацій;

5) зростання мобільності педагогічних працівників;

6) заміна репродуктивних освітніх технологій на креативні, сутність яких сформулював президент НАПН України тхадемік В. Кремень у формулі: «Створи замість повтори» [2, с. 93].

Досягнення визначених результатів безпосередньо залежить від чотирьох складових: науки, освіти, виробництва та знесу, спільним інструментом для яких є інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Аналізуючи означені тенденції, академік М. Згуровський зауначає, що на межі ХХ і ХХІ століть спостерігалася швидка зміна концепцій суспільства, побудованого на знаннях та інформації: комунікаційне суспільство - інформаційне суспільство - суспільство, побудоване на знаннях [1, с. 4]. Останнє природно виникло з двох попередніх, порівняно коротких фаз, поєднавши їх головний продукт - ІКТ - з людською, творчою компонентою. Тому, якщо комунікаційне та інформаційне суспільство базуються за технологіях, то суспільство, побудоване на знатних, - на *людях-творцях*, озброєних технологіями, отже, окрім технологічного виміру, воно має конституувати себе в гуманітарному, мас-медійному, культурологічному, освітньо-науковому вимірах.

З огляду на це освіта суспільства знань повинна, на його думку, мати такі ознаки:

1. Людський вимір знань, урахування того, що останні створюються й розвиваються людьми і пов'язані з тим, що ролють і думають люди, тому вони не можуть бути суто раціональними, а мають набути особистісного забарвлення, стати дивідуально значущими для людей.

2. Перетворення знань, що мають креативний характер, на товар, який може купуватися, зберігатися, розповсюджуватися, продаватися, бути предметом обміну. Оскільки цей товар залежить від творчого потенціалу особистості, то слід гоиділяти постійну увагу його розвитку й збагаченню.

3. Інтернаціональний характер знань, внаслідок чого вони набувають глобального характеру й змінюють конфігурацію аполітичних сфер впливу у світі. Так, традиційні географічні та політичні кордони між країнами вже не відіграють тієї і філіальної ролі, як було колись. Деякі країни та великі компанії здатні створювати нові знання, захищати і продавати їх, -іні є переважно користувачами чужих знань. За цією ознакою відбувається перегрупування країн світу і транснаціональних змпаній на могутні та залежні. З'являються нові альянси, нові території, нові моіутні влади, що групуються з метою вигоблення та володіння глобальними знаннями (наприклад, 45 країн — учасниць Болонського процесу, Євросоюз тощо).

4. Міждисциплінарність, проблемна орієнтованість та інтегративність знань, адже проблеми, які мають вирішуватися а допомогою їх використання, стають все більш складними і взаємопов'язаними й не піддаються розв'язанню звичними а технократичного суспільства методами. У зв'язку із цим зростає роль методологічних, системних, міждисциплінарних ань людини, необхідних для раціонального оперування різноманітними знаннями та гігантськими обсягами даних при зирішенні нових, нестандартних проблем. Тому найголовніше місце відводиться аналітичним здібностям ученого чи едагога, його спроможності точно формулювати проблеми і гіпотези, вбачати у величезних сукупностях даних певні гокономірності, вирішувати складні міждисциплінарні задачі.

5. Мережевий характер процесу створення і розповсюдження нових знань, за якого головними його елементами стають вуз-іи (окремі люди, групи людей, установи та організації) і гілки, що реалізують зв'язки між вузлами й розвиваються природно і : 'вільно. У результаті формуються розгалужені мережі людей, установ та організацій (без кордонів), в яких відбувається ство-

рення нових знань та обмін ними, виробництво інтелектуальної продукції (наприклад, програмного забезпечення), проводяться фінансові операції, культурологічні обміни і ще величезна кількість інших видів взаємодії між людьми [1, с. 4]. Сучасні бази даних і бази знань у різних розділах науки відіграють роль гігантських «сховищ» для нескінченних фактів та базових істин, а глобальні комп'ютерні мережі стають потужними інструментами для високошвидкісного доступу до них з будь-яких куточків світу. За цих умов важливу роль відіграє уміння людини оперувати новим видом інформації - метаданими - великими масивами, кластерами уніфікованих за певною ознакою даних і знань, здійснювати пошук та виокремлення метаданих зі світових інформаційних ресурсів, цілісно аналізувати їх при виконанні досліджень і вирішенні нових проблем [1, с. 5-6].

Суспільство знань змінює місію, роль і поле діяльності як навчальних закладів, так і викладачів. Методологія й політика навчання вже не можуть орієнтуватися на швидкі технологічні зміни, що було характерно для індустріального суспільства. Світоглядно вони мають бути спрямовані на переосмислення існуючих парадигм і фундаментальних засад природи та суспільства, повинні забезпечувати випередження його технологічного розвитку. У цьому плані дуже важливого значення набуває фундаменталізація знань.

Крім того, в контексті нової парадигми освіти змінюється система взаємовідносин між тими, хто навчає, і тими, хто навчається: внаслідок того, що поза викладачем виникає безпосередній доступ учнів і студентів до знань, даних та інформації, що зумовлює виокремлення в освіті нової галузі - відкритої освіти. У цій системі викладач, залишаючись головною дійовою особою, починає виконувати роль «навігатора», інтерпретатора нових знань для тих, хто навчається самостійно, формуючи їхні індивідуальні освітні траєкторії.

Відкрита освіта суттєво відрізняється від традиційної тим, що вона є освітньою системою більш високого рівня і більшою мірою відповідає цілям і потребам інформаційного суспільства. Вона становить собою гнучку систему отримання знань на основі їх формалізації, передачі і контролю з використанням інформаційних технологій. Як влучно підмітив академік В. Олійник, відкрита освіта доступна будь-якому бажаному без аналізу його освітнього цензу та регламентації періодичності й тривалості навчання [4, с. 5].

Перетворення сучасної освіти (передусім, вищої) на систему відкритого типу передбачає створення відкритих університетів - вищих навчальних закладів розподіленого типу, що становлять собою мережу навчальних центрів, об'єднаних навколо адміністративного ядра. Така структура сприяє набуттю відкритим університетом розподільчих функцій, що передбачає організацію й координацію ним роботи структурних підрозділів внаслідок чого забезпечується єдність й високий рівень вимог до надання усіх видів освітніх послуг. Відкритий університет здійснює освітню діяльність на основі нової технології навчання, нової дидактики і нової організації навчання [4, с. 3] із використанням дистанційної та очно-дистанційної форм освіти.

У 2015 р. з метою створення в Україні інноваційної системи перепідготовки і підвищення кваліфікації керівних, педагогічних та науково-педагогічних кадрів Консорціумом закладів післядипломної освіти створено Український відкритий університет післядипломної освіти (УВУПО), до структури якого увійшли на партнерських засадах 17 закладів післядипломної педагогічної освіти з різних регіонів України на чолі з ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

УВУПО - перший в Україні самоврядний навчальний заклад типу розподіленого університету, який, реалізуючи освітню політику держави щодо оптимізації мережі вищих навчальних закладів, забезпечує координацію діяльності закладів післядипломної освіти і спрямовує її на реалізацію законодавства про освіту, приведення змісту і якості післядипломної освіти та освіти дорослих у відповідність до європейських освітніх стандартів, модернізацію освітньої інфраструктури, розроблення навчально-методичного забезпечення діяльності закладів післядипломної освіти, впровадження інноваційних підходів до неперервного розвитку особистості фахівця на засадах взаємодії формальної, неформальної та інформальної освіти.

Структура УВУПО охоплює наукові лабораторії, віртуальні навчальні кафедри, тимчасові творчі колективи і робочі групи з розроблення наукового, навчального та навчально-методичного забезпечення і створення єдиної інформаційної освітньої іт-шафформи для закладів ППО, залучення їх до міжнародних освітніх проектів, розроблення законодавчих і нормативно-правових документів у галузі освіти.

Об'єднання регіональних закладів ППО в єдиний Відкритий університет сприяє зміцненню й осучасненню навчально-матеріальної бази цих закладів. Нині УВУПО у співпраці з Українською телекомунікаційною групою створює єдину електронну освітню платформу Відкритого університету, на якій буде розміщено електронні освітні ресурси (депозитарій, бібліотеку, статистичні матеріали тощо), що сприятиме створенню оптимальних умов для опанування педагогічними працівниками й слухачами закладів ППО інноваційними технологіями (відкритого навчання, e-learning тощо), проведення у режимі on-line навчальних занять, вебінарів, відео-конференцій, спільних семінарів з обміну досвідом, нарад та ін.

Для переходу Українського відкритого університету післядипломної освіти від традиційного навчального закладу до закладу відкритого типу необхідно виконати великий обсяг організаційних, науково-методичних та практичних заходів, реальна можливість чого забезпечується за підтримки органів управління та всієї освітньої спільноти нашої держави.

Створення у системі освіти України відкритих університетів європейського типу сприятиме інноваційному поступу вітчизняної освіти та досягнення нею нової - європейської - якості.

Література:

1. Zgurovskiy M. 2005. Shlyah do informatsiynogo suspilstva - vid Genevy do Tunisu [Way to informative society - from Geneva to Tunis], Dzercalo tyzhnya [Mirror of week], - 2005., No. 34 (562), P. 4.
2. Kremen V.G. 2005. Osvita v Ukrainy - innovatsiyni aspect. Strategiya. Realizaciya. Resultaty x Education in Ukraine is an innovative aspect. Strategy. Realization. Results], - Kyiv, Wyd. Gramota. 448 p.
3. Lukyanec V. 2002. Paradigma [Paradigm], Phylsophskiy encyclopedichniy slovnyk [Philosophical encyclopaedic dictionary], - Kyiv., Wyd. Abris. - 742 p.
4. Oliyuk V., Gravit V. 2015. Chy potriben pisljadiplomniy pedagogichniy osvity Vidkritiy universitet evropeyskogo typu? [Does the Opened university of the European type need pisljadiplomniy pedagogical education?], Pisljadiplomna osvita v Ukrainy [Postgraduate education in Ukraine], - 2015., No. 1 (36), pp. 3-7.
5. Ruzavin G. 1999. Metodologiya nauchnogo issledovania [Methodology of scientific research]. - Moskva, Wyd. UNITY- DANA. - 317 p.